



## Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни



# Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції

### Шифр та назва спеціальності

072 - Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

### Інститут

Навчально-науковий інститут Економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

### Освітня програма

Фінанси і банківська справа

### Кафедра

Загальної економічної теорії (208)

### Рівень освіти

Бакалавр

### Тип дисципліни

Дисципліна вільного вибору студента профільної підготовки

### Семестр

5

### Мова викладання

Українська

## Викладачі, розробники



### Абрамов Федір Володимирович

[abramov@khpi.edu.ua](mailto:abramov@khpi.edu.ua)

Кандидат економічних наук, доцент кафедри загальної економічної теорії НТУ «ХПІ»

Автор та співавтор понад 75 наукових та навчально-методичних робіт. Курси: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економічна теорія», «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції», «Проектний аналіз та бізнес-планування» та інші.

<http://web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/>

## Загальна інформація

### Анотація

Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні відносини - складова частина і одна з найскладніших сфер ринкового господарства. В міру інтернаціоналізації і глобалізації світового господарства збільшуються міжнародні потоки товарів, послуг і особливо капіталів і кредитів. Тому, необхідною умовою є формування у майбутніх фахівців цілісної системи відповідних знань. В курсі «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» вивчаються економічні категорії, закономірності розвитку, основні принципи і форми організації цих відносин.

### Мета та цілі дисципліни

Предметом вивчення дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» є сутність, головні теоретичні та практичні аспекти здійснення міжнародних кредитних, розрахункових і валютних операцій на рівні держави, галузі та підприємства. Метою викладення навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» є формування у студентів свідомої причетності до поглиблення інтеграції України у світове співтовариство через уміння здійснювати кредитно-розрахункові та валютні операції. Завданнями навчальної дисципліни, які мають бути вирішені у процесі її викладення, є засвоєння студентами

теоретичних знань і набуття практичних навичок виконання кредитно-розрахункових і валютних операцій, що здійснюються при обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності експортерів та імпортерів, здійснення правильного вибору між існуючими формами валютних розрахунків з метою отримання коштів за найменшою ціною або отримання найвищого доходу від їхнього продажу за мінімізації валютного ризику.

### **Формат занять**

Лекції, практичні заняття, самостійна робота. Індивідуальне завдання (реферат). Підсумковий контроль – екзамен.

### **Компетентності**

СК 12. Здатність застосовувати теоретичні знання та практичні навички з проведення кредитно-розрахункових та валютних операцій на світовому ринку при здійсненні управління комерційними банками забезпечуючи їх фінансову безпеку на основі оцінки ризиків та проведення монітору діяльності при реалізації бізнес-проектів.

### **Результати навчання**

ПР 24. Володіти аналітичним апаратом з управління функціонуванням та розвитком комерційного банку при здійсненні кредитно-розрахункових та валютних операцій, забезпечуючи його фінансову безпеку на основі оцінки ризиків та постійного моніторингу та аналізу реалізації бізнес-проектів.

### **Обсяг дисципліни**

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 86 год.

### **Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)**

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисципліни Фінанси підприємств.

### **Особливості дисципліни, методи та технології навчання**

Лекції проводяться в інтерактивній формі з використанням мультимедійних технологій. Практичні заняття проводяться з використанням проектного підходу та зосереджуються на використанні сучасних інформаційних технологій. Навчальні матеріали доступні студентам через TEAMS. Здобувачі мають право на визнання (перезарахування) результатів навчання, набутих у неформальній освіті.

## **Програма навчальної дисципліни**

### **Теми лекційних занять**

#### **Тема 1. Валютні відносини та еволюція світових валютно-фінансових систем.**

- 1.1. Валютні відносини у світогосподарських зв'язках.
- 1.2. Поняття валютної системи та види валютних систем.
- 1.3. Паризька система золотомонетного стандарту.
- 1.4. Генуезька система золотодевізного стандарту.
- 1.5. Бреттон-Вудська валютна система.
- 1.6. Ямайська валютна система

#### **Тема 2. Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій.**

- 2.1. Валютний курс та чинники, що на нього впливають.
- 2.2. Теорії регулювання валютного курсу.
- 2.3. Паритет купівельної спроможності як основа валютного курсу.

- 2.4. Режими валютних курсів.
- 2.5. Крос-курс та його розрахунок.
- 2.6. Валютна позиція банків.
- Тема 3. Конвертованість валют.
- 3.1. Поняття конвертованості валют.
- 3.2. Ступінь конвертованості валюти.
- 3.3. Види конвертованості валют.
- 3.4. Класифікатор іноземних валют, запропонований НБУ.
- Тема 4. Платіжний баланс країни.
- 4.1. Економічний зміст платіжного балансу.
- 4.2. Структура платіжного балансу.
- 4.3. Методи регулювання платіжного балансу.
- 4.4. Фактори, що впливають на стан платіжного балансу.
- Тема 5. Оперції на міжнародному валютному ринку.
- 5.1. Валютні ринки.
- 5.2. Операції на валютних ринках.
- 5.3. Світові ринки золота.
- Тема 6. Валютні операції «спот».
- 6.1. Сутність валютних операцій. Дати укладання угоди і валютування.
- 6.2. Види, сутність та цілі конверсійних операцій.
- 6.3. Валютні операції «спот». Особливість, мета угод «спот».
- 6.4. Спот – курс.
- Тема 7. Форвардні валютні операції.
- 7.1. Термінові угоди, їх сутність та загальна характеристика.
- 7.2. Характеристика форвардних угод. Валютування форвардних контрактів.
- 7.3. Розрахунок форвардного курсу. Контракти на ламану дату.
- 7.4. Форвардні крос-курси.
- 7.5. Закриття форвардного контракту.
- Тема 8. Валютні операції «своп».
- 8.1. Поняття валютних свопів та їх класифікація.
- 8.2. Укладення операції своп.
- 8.3. Котирування своп. Розрахунок своп-пунктів.
- 8.4. Використання угод своп.
- 8.5. Свопи ринку капіталів. Процентні свопи, їх види та характеристика. Валютні свопи ринку капіталів.
- Тема 9. Операції валютні – валютні опціони та валютні ф'ючерси.
- 9.1. Валютні опціони. Види опціонів. Вартість опціону. Премія опціону.
- 9.2. Характеристика валютного ф'ючерса.
- Тема 10. Фінансування та кредитування експортноімпортних операцій.
- 10.1. Міжнародний кредитний ринок.
- 10.2. Роль кредиту в забезпеченні зовнішньої торгівлі, його види, джерела.
- 10.3. Методи кредитування та умови платежу при кредитуванні експорту та імпорту.
- 10.4. Кредитування імпорту.
- 10.5. Кредитування експорту.
- Тема 11. Система валютних рахунків.
- 11.1. Відкриття та ведення валютних рахунків.
- 11.2. Операції на валютних рахунках підприємств.
- 11.3. Сутність кореспондентських відносин між комерційними банками. Рахунок «лоро», рахунок «ностро».
- Тема 12. Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків.
- 12.1. Економічні основи міжнародних розрахунків.
- 12.2. Способи платежу.
- 12.3. Форми міжнародних розрахунків: суть, види, загальна характеристика.
- 12.4. Електронні системи міжнародних міжбанківських розрахунків і платежів.
- Тема 13. Міжнародні валютно-фінансові організації.
- 13.1. Міжнародний валютний фонд.
- 13.2. Міжнародний банк реконструкції і розвитку.

- 13.3. Міжнародна асоціація розвитку.
- 13.4. Міжнародна фінансова корпорація.
- 13.5. Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій.
- 13.6. Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних суперечок.
- 13.7. Банк міжнародних розрахунків.

Тема 14. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових, валютних операціях та шляхи їх мінімізації.

- 14.1. Ризики в зовнішньоторговельних операціях.
- 14.2. Запобігання ризиків шляхом прогнозування валютного курсу.
- 14.3. Методи хеджування від валютного ризику.
- 14.4. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання розрахункових і кредитних зобов'язань.
- 14.5. Правові основи валютного забезпечення міжнародних розрахункових і кредитних операцій підприємств.

## **Теми практичних занять**

**Тема 1. Валютні відносини та еволюція світових валютно-фінансових систем.**

- Тема 2. Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій.
- Тема 3. Конвертованість валют.
- Тема 4. Платіжний баланс країни.
- Тема 5. Оперевції на міжнародному валютному ринку.
- Тема 6. Валютні операції «спот».
- Тема 7. Форвардні валютні операції.
- Тема 8. Валютні операції «своп».
- Тема 9. Операції валютні – валютні опціони та валютні ф'ючерси.
- Тема 10. Фінансування та кредитування експортноімпортних операцій.
- Тема 11. Система валютних рахунків.
- Тема 12. Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків.
- Тема 13. Міжнародні валютно-фінансові організації.
- Тема 14. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових, валютних операціях та шляхи їх мінімізації.

## **Теми лабораторних робіт**

Лабораторні заняття не передбачені планом.

## **Самостійна робота**

Курс передбачає вивчення додаткових матеріалів за темами лекцій. Також курс передбачає виконання індивідуального завдання (реферат). Студентам також надаються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

## **Література та навчальні матеріали**

1. Божидарник Т., Божидарник Н. Валютні операції. Київ, 2019. 698 с.
2. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Стасишин А.В., Дубик В.Я., та ін.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: Видавництво «Апріорі», 2019. 460 с.
3. Кириченко О. А, Міщенко В.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції в туризмі: підручник. К.: Знання, 2019, 831 с.
4. Булатова О. В. Міжнародні фінанси : навч. посібн. Маріуполь : МДУ, 2019, 504 с.
5. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / О. І. Береславська. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. - 368 с.
6. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Міжнародні фінанси: підручник. Київ, 2019. 528 с.
7. Макаренко М.І., Д'яконова І.І. Міжнародні фінанси : навч. посіб. Київ, 2019. 548 с.

8. Сайт Державного комітету статистики України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Сайт Міжнародного валютного фонду: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.imf.org>
10. Сайт Міністерства фінансів України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
11. Сайт Національного банку України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
12. Сайт Світового банку: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>

## Система оцінювання

### Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% остаточної оцінки є результатом підсумкового оцінювання (60%) та поточного оцінювання (40%).

**Підсумкове оцінювання (екзамен):** підсумковий тест (30%); презентація індивідуального завдання (30%)

**Поточне оцінювання:** проміжний тест (30%); виконання завдань під час практичних занять (10%)

### Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

## Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХП» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

## Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри  
Наталія ВОЛОСНІКОВА

Дата погодження, підпис

Гарант ОП  
Марина ШЕВЧЕНКО